

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Barns utetid- de ansattes friminutt

Hvilken pedagogisk intensjon ligger bak barns utetid, og burde det etterstrebes å bruke mest mulig tid utendørs?

Katharina Skramstad Henriksen

[kandidatnummer: 35]

Bacheloroppgave
[BDBAC4900]

Trondheim, april 2023

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

Forord

Et deltidsstudie som har strukket seg over 4 år er ved veis ende. Det har vært 4 intensive og lærerike år som har gitt meg kunnskap, erfaring og en faglig trygghet som jeg kan ta med meg tilbake ut i feltet.

Jeg ønsker å rette en takk til barnehagen som åpnet dørene for at jeg kunne gjennomføre observasjoner av barns inne- og utetid i barnehagen, og til informanten som tok seg tid til å stille til intervju. Takk til veilederne mine, Christine Sivertsen og Gro Anita Kamsvåg, som har gitt meg nyttige tilbakemeldinger underveis i bachelorprosessen. En stor takk til verdens mest tålmodige og hjelpsomme mann som har tatt seg av hus og barn mens jeg har vært på studiesamlinger og holdt ut med meg mens jeg tidvis vært mentalt fraværende i intensive lese- og skrive perioder. Takk til mamma, Monia Skramstad, som har stilt opp som barnepasser. Uten deg ville det ikke vært mulig å fullføre med familieførøkelse og studiesamling med en 4 uker gammel baby halvveis i studieløpet. Takk til Monja Tannåneset for utallige telefonsamtaler til alle døgnets tider. Takk for all veiledning og rådgiving fra start til slutt. Og takk for bidrag til barnepass til mellomstemann da vi ikke alltid fikk dagene til å gå opp. Takk til Alvdal kommune for utdanningsstøtte. Og til slutt en generell takk til alle dere rundt meg som har gjort krevende perioder enklere, heiet når jeg har trengt det som mest og bidratt til at studietiden ved Dronning Mauds minne høyskole ble helt unik.

Innhold

1	Innledning.....	4
1.1	Bakgrunn for valg av tema	4
1.2	Oppgavens innhold og struktur.....	5
2	Teori.....	6
2.1	Lek	6
2.2	Lekemiljø.....	7
2.3	Utetiden i barnehagen.....	8
2.4	Voksenrollen i utetiden.....	9
2.5	Relasjonskompetanse.....	10
2.6	Forutsetninger og rammefaktorer	11
3	Metode.....	13
3.1	Kvalitativ og kvantitativ metode	13
3.2	Valg av metode.....	13
3.3	Valg av informant.....	14
3.4	Observasjon	14
3.5	Intervju.....	15
3.6	Dataanalyse.....	16
3.7	Metodekritikk	17
3.8	Etikk.....	17
4	Presentasjon av funn.....	19
4.1	Uteområdet	19
4.2	Observasjon	19
4.2.1	Dag 1, voksenrollen inne.....	19
4.2.2	Dag 2, voksenrollen ute.....	20
4.2.3	Dag 3, Voksenrollen ute.....	21
4.2.4	Dag 4, Voksenrollen ute.....	22
4.2.5	Dag 4, Voksenrollen inne	
4.3	Intervju.....	23
4.3.1	Intensjonen bak utetid i barnehagen.....	23
4.3.2	Lek.....	23
4.3.3	Lekemiljø	24

4.3.4	Voksenrollen i utetiden	25
4.3.5	Relasjonskompetanse	25
4.3.6	Forutsetninger og rammefaktorer.....	26
5	Drøfting av funn i lys av teori	27
5.1	Drøfting	27
6	Konklusjon og avslutning.....	33
	Litteraturliste	34
	Vedlegg	36

1 Innledning

Norske barnehager etterstreber å tilbringe mye tid ute, hver eneste dag. I enkelte barnehager er barna ute fra frokosten er spist til de blir hentet på ettermiddagen. Foreldre virker fornøyde med et pedagogisk tilbud hvor barna får dekket sine behov for motorisk utfoldelse og samtidig drar nytte av alle helsebringende effekter som kommer med å være ute. Ved å tilbringe store deler av dagen ute innfrir personalet et krav nedfelt i barnehagens mandat, rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, som fastslår at personalet skal gi barna erfaring med friluftsliv, året rundt (Kunnskapsdepartementet, 2017). Rammeplan for barnehagen viser til at personalet skal ha en aktiv rolle i barns lek, inne og ute. Personalet skal observere, analysere, støtte, og delta i leken på barnas premisser (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 20). Det er personalets oppgave å være til stede der barna er, veilede barna og bidra til inkludering. Det er lite studier som ser på innholdet i utetiden, noe jeg ønsker å se nærmere på. På bakgrunn av personlige erfaringer og observasjoner i barnehagen her jeg stilt meg selv spørsmål om utetiden i barnehagen blir benyttet som et pusterom for de ansatte. Derfor ble problemstillingen følgende: **Hvilken pedagogisk intensjon ligger bak barns utetid, og burde det etterstrebes å bruke mest mulig tid utendørs?**

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Jeg har erfart at når støynivået øker inne i barnehagen er de ansatte raske med å poengtere at de trenger å gå ut. Barn som har høyt energinivå, høye stemmer og barn som av ulike årsaker ikke mestrer å falle til ro inne er barn som blir sendt først ut sett ut ifra egne observasjoner tidligere. Jeg har erfart at foreldre søker barnehageplass i barnehager som legger vekt på utetid fremfor barnehager som prioriterer mer tid inne. Min oppfattelse er at det i dag etterstrebes å bruke så mye tid som mulig ute i de fleste barnehager, nesten uansett vær og vind. For hva? Det vi vet er at friskluft er viktig og godt for både den psykiske og den fysiske helsa. Men jeg har lyst til å se nærmere på hva slags pedagogiske tanker som egentlig ligger til grunn for valg av å gå ut og hvilken rolle de ansatte tar i utetiden sammenlignet med inne. Er det planlagte aktiviteter med mål forankret i rammeplan, eller er det den frie leken som blir vektlagt? Er det lettere å være ute med barn som krever mer av de ansatte? Jeg undrer over hvor «tett på» de ansatte klarer å være i uteleken hvor det er flere avdelinger ute på samme tid, på samme sted, spredt over store områder.

1.2 Oppgavens innhold og struktur

Jeg innleder oppgaven med valg av problemstilling og tema, deretter et kapittel hvor jeg belyser teori knyttet til utetiden i barnehagen, barns lek, lekemiljø, voksenrollen, relasjonskompetanse og forutsetninger og rammefaktorer. Jeg belyser valg av metode for innsamling av data. Deretter skriver jeg noe om hvilke etiske vurderinger det er viktig å gjøre med hensyn til metoden jeg har valgt. Jeg avslutter med å drøfte funnene jeg har samlet inn i lys av teori knyttet opp mot problemstillingen min. Til slutt har jeg lagt ved intervjuguide og info- og samtykkeskjema som vedleggsdel.

2 Teori

Jeg har valgt å se nærmere på hva som ligger bak valg av utetid i barnehagen. Jeg sikter meg inn på voksenrollen i barnehagen og hvilken betydning lek, og tilstedeværende voksne har for barn. Jeg ser nærmere på lekemiljøets betydning for barns lek, viktigheten av relasjonskompetanse og hvilken betydning rammefaktorer og forutsetninger har for barnehagens innhold. Disse teoriene er vektlagt fordi jeg mener det svarer godt på min problemstilling, selv om jeg er klar over at det finnes andre teorier som også hadde vært relevante for temaet. Knyttet til hvilken pedagogisk intensjon det ligger bak barns utetid kunne jeg også tatt for meg teorier om pedagogisk ledelse, deriblant ledelse av personalet og sett nærmere på barns fysiske og motoriske utvikling i utetiden, men for å kunne gå i dybden var jeg nødt til å avgrense oppgaven og velge bort noe.

2.1 Lek

Lek er et sentralt begrep i denne oppgaven. Lek er barns hovedarena for å uttrykke seg, bearbeide inntrykk, gå inn og ut av ulike roller og bygge sosiale relasjoner til andre barn. Leken gir en følelse av glede og velvære og er viktig for barns opplevelse av mestring og utvikling av selvfølelse (Öhman, 2012, s. 15). Personalet skal legge til rette for lek og den betydning lek har for barns utvikling og læring (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 20). Samtidig skal barnehagen ivareta barns rett til medvirkning i den daglige virksomheten i barnehagen, jf. barnehageloven § 1 og § 3, Grunnloven § 104 og FNs barnekonvensjon art. 12 nr. 1, og skal ha barns medvirkning i mente når det tilrettelegges for lek (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 27). Barnehagelæreren har et ansvar for å legge til rette for gode lekemiljøer og observere barns samspill, og veilede dersom det oppstår uheldige mønstre eller at noen faller utenfor leken. Barnehagelæreren må rette oppmerksomheten mot relasjonsarbeid, hjelpe og støtte barn i å leke og danne relasjoner til andre (Öhman, 2012, s. 15).

To viktige forutsetninger for lek er trygghet og inspirasjon. Trygghet beror på at barnet vet at det er noen der som ser dem, anerkjenner og passer på slik at barnet trygt kan gå inn i leken. Inspirasjonen er noe barna henter frem og bringer ut i lek selv, men denne inspirasjonen har behov for støtte og berikelse fra en ansatt for at leken skal kunne videreutvikles og ikke dø ut (Öhman, 2012, s. 191). Desto mer barn får leke, desto bedre blir de til å leke, noe som gir motivasjon til å leke om og om igjen. Den indre motivasjonen barn opplever i lek kan

overføres til andre utfordringer de møter i livet. De erfarer at de kan gjøre ting om igjen og at de kan ta i bruk ulike strategier når de møter nye situasjoner (Öhman, 2012, s.101).

Personalets kunnskap, menneskesyn og holdninger påvirker lekeklimaet som skapes i barnehagen. For å skape et godt lekeklima krever det barnehagelærere som har oppmerksomheten rettet mot hva som skjer i leken og er til stede der barna er. For barns lekeutvikling er det viktig at personalet er bevisste i sin rolle og finner en god balanse mellom å være aktivt deltakende og observatør. Det kan være uheldig dersom personalet blir for passive og kun griper inn i konflikter og ved irettesettelser. Barnehagelærere handler ut fra normer om hvordan barn leker, innenfor de rammene som er satt, for eksempel når det kommer til ro og orden. Det er viktig at barnehagelæreren og personalgruppen reflekterer over når og hvorfor det blir grepet inn og når det går over til å bli forstyrrende. Personalet skal ha grundige observasjoner liggende til grunn for å blande seg inn i barns lek, og deretter vurdere hva det er barna forsøker å uttrykke gjennom leken (Öhman, 2012, s. 240- 242).

Boltreken, den viltre leken som blir til lekebryting. En lek med høy, energisk adferd, med overdrevne kroppsbevegelser og lekende slag og spark. Boltreken utvikler barns evne til å tolke ulike sinnsstemninger og følelser som sint, glad, lei seg og redd. Barna løper etter hverandre, jager og rømmer fra hverandre mens de ler (Öhman, 2012, s. 204- 205).

Boltreken kan være bra for den sosiale utviklingen, men for barn som ofte blir avvist i samspill med andre barn kan boltreken utvikle seg til å bli oppriktig aggresjon. For å forstå boltreken må barn forstå lekens spilleregler, ha evne til turtaking og mestre å lese andre barns signaler (Öhman, 2012, s. 206).

2.2 Lekemiljø

Et stimulerende lekemiljø handler om hvordan det blir lagt til rette for barns lek. Barn skal få støtte og inspirasjon fra miljøet som kan videreutvikle deres lek. Det kan hentes inspirasjon fra historier, fra turer i nærmiljøet. Barn lærer uansett om de ansatte har en intensjon eller plan om det eller ikke. De lærer av erfaringer de gjør og av inntrykk de tar inn. Hva barn tilegner seg av kunnskap og lærdom avhenger av personalets forhold til å vekke interesse for læring hos alle barn (Moen, 2012, s. 33).

Barn er avhengig av voksne som evner å se verden gjennom et barneperspektiv for at det fysiske miljøet skal utformes til det beste for barna. Det handler om å tilrettelegge slik at

barna kan orientere seg og enkelt finne frem til materialer uten hjelp (Röthle, 2013, s. 137). Barn som ikke får nok utfordringer tar ofte ut energien på en negativ måte som for eksempel ved å erte andre, avbryte andres lek og utvikle et negativt samspillsmønster. Her er det barnehagelærerens ansvar å gripe inn og se på barns lekemiljø og klima (Öhman, 2012, s. 213).

Lek i naturen byr på et variert lekemiljø. Denne variasjonen bidrar til at flere barn finner noe som er tilpasset sitt utviklingsnivå, sine interesser og flere finner aktiviteter de synes er gøy å holde på med (Hagen, 2018, s. 370). Naturens variasjoner stimulerer barns aktivitetsbehov. Terreng med stubber, veltede trær og kratt er mer stimulerende for barns motoriske utvikling enn et flatt område med gressplen. I tillegg er det ofte sett at barn foretrekker miljøer med løse materialer som kongler, steiner og kvister som bidrar til at miljøet kan formes ut fra barnas fantasi. Når lekemiljøet er formbart, appellerer det til barn i større grad, øker motivasjonen og varigheten i leken. Forskning viser at naturmiljøer har stor påvirkning på barns motoriske utvikling (Hagen, 2018, s. 365- 366).

2.3 Utetiden i barnehagen

Rammeplan for barnehagen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 52) påpeker at barn skal få erfaringer med å være ute, ferdes i naturen og ta i bruk naturen som en arena for lek, året rundt. Norske barnehager tilbringer mye tid ute og flere hundre barnehager kaller seg natur eller friluftsbarnhage i dag. Det er to satsningsområder som går igjen hos disse barnehagene. Det ene er at barna skal få kunnskap om natur og kjennskap til nærmiljøet som er en viktig faktor i formidling av kulturarven. Det andre satsningsområdet er barns fysiske og motoriske utvikling gjennom de utfordringene naturen kan gi (Hagen, 2018, s. 370).

Problemstillingen min stiller spørsmål til hvilken pedagogisk intensjon det ligger bak valg av utetid i barnehagen. I den forbindelse har jeg forsøkt å sette meg inn i teori og forskning om utetidens betydning. Forskning viser at barn som tilbringer flere timer ute hver dag har bedre konsentrasjon, bedre samspill med andre barn og fremstår som mindre hyperaktive (Ulset, Vitaro, Brendgen, Bekkhus & Borge, 2017, s. 69- 80). Det har vært en diskurs rundt hvor vidt barn som tilbringer store deler av hverdagen ute får utfordringer med å sitte stille når de kommer inn i skolen. Denne forskningen viser det motsatte. Hagens (2018, s. 370) teori underbygger denne forskningen og hevder at alle barnehager burde vie mye av sin tid til naturområder.

Uteaktivitet i barnehagen er en selvfølge, og må derfor også planlegges på lik linje som annen aktivitet. Ønsker man å benytte seg av et stort område, må det sørges for at det også er personale der det er barn. Tilgjengelige voksne har positiv effekt på barns lek og gir barna trygghet i å leke selv og utfolde seg i leken (Storli, 2018, s. 361).

2.4 Voksenrollen i utetiden

Barn trenger omsorg. Omsorg i barnehagen handler om å ha tilstedeværende voksne som ser hvert enkelt barn, kan støtte, trøste, inspirere og veilede dem for at de skal ha et godt grunnlag for å utvikle seg positivt. De skal få dekket fysiske behov som mat, klær og stell. De skal oppleve å bli anerkjent, inkludert og føle nærhet i relasjoner i barnehagen. Barna skal ha rom til å medvirke i sin hverdag, leke og lære. For å oppnå det er barna avhengig av at de ansatte ivaretar barns rettigheter. I utetiden i barnehagen handler det om at de ansatte skal sørge for at barna har riktig klær i forhold til været, sørger for at barna utøver omsorg seg imellom og at de griper inn dersom det oppstår uheldige samspillsmønstre (Moen 2012, s. 31- 33).

Bruner innførte begrepet «støttende stillas». Et støttende stillas kan være en voksen som gir barn den nødvendige hjelpen de trenger for å oppleve mestring. Etter hvert som barnet tilegner seg kunnskap, har de ikke lenger behov for støtten. Begrepet ble lansert på bakgrunn av Vygotskys teori om den nærmeste utviklingssonen. Den nærmeste utviklingssonen er avstanden mellom det barnet allerede mestrer selv (det aktuelle utviklingsnivået) og det barnet kan mestre med hjelp fra voksne eller mer kompetente barn (det potensielle utviklingsnivået). Den nærmeste utviklingssonen handler om hva barnet kan tilegne seg av læring i nær fremtid (Moen, 2012, s. 33- 34).

I følge Pape (2001, sitert i Öhman, 2012, s. 244) skal barnehagelæreren la barn være i fred når de er fordypet i en god lek. Et argument for å ikke avbryte en påbegynt lek er viktigheten av å la barna få tid til at leken kan utvikle seg. Ved å respektere barnas lek, og la barna utforske og leke over tid, kan også barna lære seg å respektere andre barns lek (Öhman, 2012, s. 243).

Moen (2012, s. 33) underbygger også denne teorien og løfter frem viktigheten av å la barna få tid og rom til å leve seg dypere inn i leken da dette er en forutsetning for å fremme god og allsidig lek. Men på den andre siden kan positiv innblanding fra barnehagelæreren bidra til at leken utvikles og blir mer avansert ifølge Christie og Wardle (2012, s. 244).

Intensjonen bak barns utetid burde på bakgrunn av Storlis teori være like pedagogisk forankret som tiden barn bruker inne i barnehagen. Storli (2018, s. 358) påpeker at det ikke burde være forskjell på inne og utetid. Utetid betyr ikke at det pedagogiske arbeidet skal avbrytes. Videre viser Storli til at det kanskje er nødvendig med en beskrivelse av personalets rolle i utetiden for å avklare hva som forventes. Personalets fysiske og psykiske tilstedeværelse er sett å ha stor betydning for barns lekelyst (Röthle, 2005, s. 120).

2.5 Relasjonskompetanse

Barn som ikke leker mister opplevelsen av samspillet, hengivenheten og gleden av å leke sammen med andre barn. De har ofte lavere selvfølelse og viser utrygghet (Öhman, 2012, s. 226). For å bli et barn som kan å leke må barnet få erfaringer med lek. Her har personalet en viktig rolle. Personalet må vise barnet at barnet er interessant og bygge en relasjon til barnet for å kunne få til et samspill med barnet. Utvikling av barns selvfølelse er sett å utvikles i takt med lekestøtten. Etter hvert vil barnet føle seg klar til å kunne vende seg utover og knytte relasjoner til andre barn gjennom lek (Öhman, 2012, s. 223). Öhman (2012, s. 224) viser til at det er avgjørende at personalet er følelsesmessig nærværende og tolker barnets følelser for å kunne bekrefte at barnets uttrykk blir forstått. Personalets evne til å tolke barnets følelsesmessige uttrykk og anerkjenne det er avgjørende for at barnet skal få tillitt til personalet. Like viktig er det at barnet opplever at personalet har tillit til barnet (Öhman, 2012, s. 225).

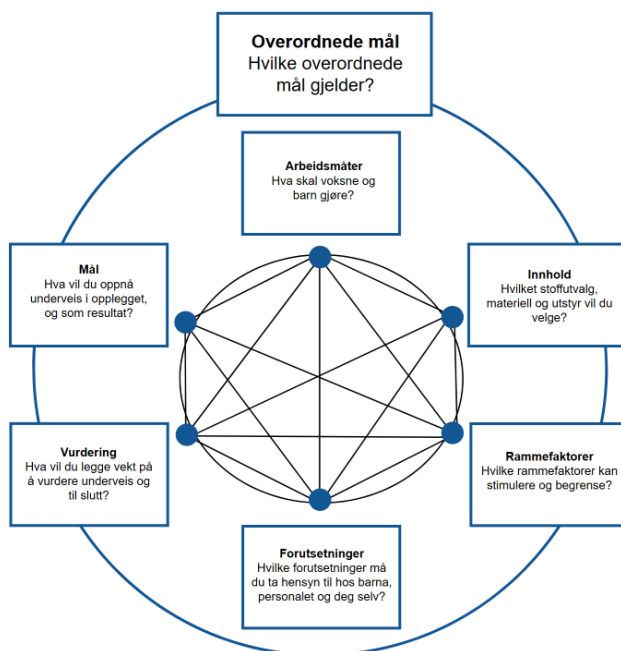
Lek og evne til empati utvikles i relasjon med andre (Öhman, 2012, s. 167). De to evnene er nært knyttet sammen og er en form for relasjonskompetanse. Det finnes barn som ikke har tilstrekkelig med relasjonskompetanse til å mestre å etablere relasjoner til andre barn. Det kan være barn som ikke vet hvordan de skal søke andre eller ta initiativ til samspill som trekker seg tilbake, leker alene og blir «usynlige» i mengden. Men det kan også være barn som er i andre enden av skalaen og som tar mye plass. Dette er barn som ofte skal styre leken, kjefter på andre barn som igjen fører til at de andre barna ikke vil leke med dem. Det er mye som kan ligge bak barns adferd. Det kan være barn som har med seg traumer som mishandling eller overgrep, det kan være barn som er utsatt for vanskelige separasjoner. Rolleleken er et nyttig verktøy som barn tar i bruk for å bearbeide vanskelige følelser, men de barna som trenger rolleleken mest har en tendens til å gå inn i roller hvor de utøver makt som kan lukke dører til et godt samspill med andre barn. Enkelte kan ha så vanskelige opplevelser og emosjonell

balast med seg at de ikke mestrer å uttrykke det eller leke seg gjennom det (Öhman, 2012, s. 193). Disse barna trenger ansatte som ser dem, er der for dem og har tid til dem. De trenger ansatte som evner å støtte de i å knytte positive relasjoner til andre barn (Öhman, 2012, s. 194).

Uavhengig av hva som ligger til grunn for barns lekeproblemer trenger de støtte for å hente frem sin evne til å leke. Når barn ikke leker er det viktig at barnehagelæreren evner å etablere en relasjon med barnet og legge til rette for at barnet skal føle seg trygg, både fysisk og følelsesmessig (Öhman, 2012, s. 194).

2.6 Forutsetninger og rammefaktorer

I den pedagogiske planleggingen er det faktorer det må tas hensyn til. Jeg har derfor valgt å legge ved den didaktiske relasjonsmodellen som illustrasjon.

Didaktiske relasjonsmodell bm, av Bjørndal, B., Lieberg, S., Rønning, G. S. (<https://ndla.no/article/30911>). CC BY-SA 4.0.

Den didaktiske relasjonsmodellen inneholder overordnede mål, forutsetninger, rammefaktorer, mål, innhold, arbeidsmåter og vurdering. Disse faktorene må ses i sammenheng. De overordnede målene for barnehagen er lover og forskrifter. De ligger til

grunn for alle pedagogiske planer i barnehagen. Det gir personalet en føring for arbeidet de skal gjøre, hva barna skal få erfaring og kjennskap til i barnehagen. Forutsetninger er hvilke ressurser, kvalifikasjoner og personlige egenskaper personalet og barna har. I planleggingen av det pedagogiske arbeidet må det tas hensyn til de forutsetninger og behov som gjelder for den enkelte personal- og barnegruppe. Personalets interesser, kunnskap og ferdigheter har stor betydning for innholdet personalet kan tilby barna (Stai, 2021).

Rammefaktorene er de ressursene som er tilgjengelig, alt fra materiell, utstyr, økonomi, tid, det fysiske inne- og utemiljøet, og antall barn og voksne og spiller en stor rolle i den pedagogiske virksomheten. Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager viser til at dagens minimumskrav til pedagogtetthet er én pedagogisk leder per syv barn under tre år og én pedagogisk leder per 14 barn over tre år (Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager, 2017, §1). Barnehageloven viser til at grunnbemanningenes minstekrav i dag er 1 ansatt på 3 barn under 3 år og 1 ansatt på 6 barn fra august året fyller 3 år (Barnehageloven, 2005, §26) (Stai, 2021).

I den pedagogiske planleggingen har man en ide om hvor man vil med arbeidet, og målet er det man ønsker å oppnå. For eksempel hva barna skal få kjennskap til, utvikle og få erfaringer med. Innholdet er det personalet retter fokuset mot i møte med barna. For eksempel i måltid, garderobesituasjon, hvile, lek, musikk, forming, turer, vennskap og relasjoner. Det er viktig å veksle mellom planlagte og spontane aktiviteter for å kunne imøtekomme barns rett til medvirkning i innholdet. Arbeidsmåter handler om hvilken fremgangsmåte som blir benyttet. Arbeidsmåtene skal skape engasjement og interesse i barnegruppa samtidig som det skal tilpasses det enkelte barn og lokalmiljøet. Vurdering av arbeidet skaper en bevissthet rundt det som gjøres. Når arbeidet vurderes legges det et grunnlag for refleksjon og diskusjon som bidrar til å kvalitetssikre det pedagogiske arbeidet som utføres (Stai, 2021).

3 Metode

Metode kommer av det greske ordet *methodos*. Metode betyr å finne en bestemt vei mot et mål. I dette tilfellet dreier det seg om en samfunnsvitenskapelig metode som benyttes for å innhente informasjon. Som en del av en empirisk forskning handler det om å samle, analysere og tolke data (Johannessen, Tufte og Christoffersen, 2021, s. 21). Jeg har valgt å benytte meg av kvalitativ metode, og skal i denne delen av oppgaven presentere valg av metode for innsamling av datamateriell.

3.1 Kvalitativ og kvantitativ metode

I den samfunnsvitenskapelige metodelæren er det et skille som raskt kommer frem, et skille mellom kvalitative og kvantitative metoder (Johannessen et al., 2021, s. 22). En kvalitativ metode gir utfyllende og detaljert informasjon, mens kvantitative metoder kan brukes til å kartlegge utbredelse. Et annet vesentlig skille mellom kvalitative og kvantitative metoder er at de kvalitative ofte har en induktiv tilnærming, mens de kvantitative har en deduktiv tilnærming. I en induktiv tilnærming går man fra empiri til teori, altså fra informasjon som er innhentet fra observasjon og erfaringer til teori, mens i en deduktiv tilnærming går man fra teori til empiri (Bergsland & Jæger, 2022, s. 29).

3.2 Valg av metode

For å få best mulig svar på problemstillingen min i denne oppgaven måtte jeg velge en metode som var hensiktsmessig for meg. Jeg valgte å benytte meg av kvalitativ metode for å samle inn data da kvalitativ metode er sett å være en hensiktsmessig metode å bruke for å forske på menneskers tanker, valg og handlinger (Johannessen et al., 2021, s. 23). Det er ulike metoder man kan benytte seg av i innsamling av data innenfor kvalitativ forskning, som for eksempel analyse av videoopptak, bilder og samtaler, gjennomføring av intervju og observasjon.

Jeg valgte å gjennomføre observasjon av både innetid og utetid over flere dager, og deretter gjennomføre intervju med pedagogisk leder på representativ avdeling. Jeg ønsket å observere avdelingens praksis før intervjuet for å få et mest mulig realistisk bilde av hvordan informanten og andre ansatte arbeider oppimot barna inne og ute, observere hvilken rolle de ansatte tar inne og i utetiden. Deretter sammenligne funn mellom observasjon og intervju.

Dalland (2021, s. 101) påpeker at intervju og observasjon er metoder som henger nært sammen. Disse metodene kan utfylle hverandre dersom det blir brukt på en bevisst måte. Når det benyttes mer enn en metode i innsamling av data kalles det metodetriangulering, som er et faguttrykk for bruk av mer enn én metode (Dalland, 2021, s. 102).

3.3 Valg av informant

Bakgrunn for mitt valg av informant er erfaring og faglig bakgrunn. Informanten har 10 års ansiennitet, er utdannet barnehagelærer og har jobbet som pedagogisk leder i flere år. Med utgangspunkt i problemstillingen «Hvilken pedagogisk intensjon ligger bak barns utetid i barnehagen» valgte jeg bevisst en informant som arbeider som pedagogisk leder og har flere års erfaring siden det er pedagogiske holdninger og tanker jeg ønsker å se på i denne oppgaven. Jeg har kjennskap til informanten, noe som kan lede til visse implikasjoner. Jeg avklarte derfor med informanten i forkant at jeg møter som forsker og ikke bekjent under intervjuet, og stiller spørsmål for å få informantens tanker, meninger og holdninger, mens jeg legger mine egne til side. En konsekvens som kan oppstå er at det blir et etisk dilemma mellom å være en bekjent og en forsker med et «kritisk blikk». Dette har jeg tatt høyde for i oppgaven og valgte å klargjøre at jeg ikke er ute etter å bedømme verken informanten eller barnehagens praksis, men å skape en videre forståelse. Dette er noe Dalland (2021, s. 86) hevder at kan være hensiktsmessig å klargjøre innledningsvis. Videre har jeg også forsøkt å stille meg åpen for ulike synsvinkler gjennom hele oppgaven. Informanten ble forsikret om at alt anonymiseres og ble gjort kjent med at samtykke til intervju og observasjon kunne trekkes.

Bergsland og Jæger (2022, s. 33) viser til at det kan være hensiktsmessig å ha flere informanter. Samtidig påpeker Dalland (2021, s. 81) at gode samtaler med én informant kan gi nok stoff og anbefaler derfor at forskeren starter med et lite antall og heller øker antall informanter dersom datamaterialet blir for spinkelt. Jeg vurderte derfor datamaterialet etter intervjuet og søkte råd hos veileder før jeg landet på en beslutning om å forholde meg til én informant. Siden jeg valgte å kombinere flere observasjoner og et intervju som datainnsamlingsmetode følte jeg at jeg fikk et utfyllende datamateriale med høy validitet og valgte derfor å forholde meg til kun én informant.

3.4 Observasjon

Karakteristiske aspekter ved kvalitativ observasjon er at den

- søker å oppnå en helhetsforståelse av det som observeres
- retter seg mer mot relasjoner og samspill mellom mennesker enn mot enkelt personer
- er prosessorientert, det vil si at vi ser på den prosessen individet befinner seg i og prøver å beskrive utviklingsprosesser for å få dybde og forståelse for de fenomenene som studeres
- innebærer bevissthet om forskerens egen rolle i observasjonen (Dalland, 2021, s. 106).

Observasjon er en egnet metode når forskeren ønsker å se på samhandling mellom mennesker, som i dette tilfellet er mellom voksen og barn i barnehagen (Johannessen et al., 2021, s. 82). Jeg ønsket å få et dybdeblikk i utetiden i den aktuelle barnehagen gjennom å observere dem over flere dager. Barna ble i forkant informert om min rolle, slik at jeg mest mulig uforstyrret kunne observere. Dalland (2021, s. 107) viser til at forskeren må bruke tid på å bli kjent med feltet for at aktørene skal bli vant til at du er i miljøet. Der så jeg fordelen ved at observasjonen ble gjennomført på egen arbeidsplass hvor alle er vant til at jeg er der. Jeg ønsket å observere lek innendørs, overgangen til utetid og se nærmere på hva som skjer med dynamikken i barnegruppen og hvilken rolle de ansatte tar. Jeg gjennomførte derfor en ustrukturert observasjon hvor jeg tok manuelle notater i en skrivebok. Jeg delte arket i to og skrev observasjon på den ene siden og fortolkninger på den andre. Jeg ønsket å gjennomføre observasjonen i forkant av intervjuet for å kunne sammenligne funnene jeg gjorde, og evaluere om observasjonen av barns utetid samsvarer med hvilken intensjon informantene mener det ligger bak barns utetid. Observasjon kan fungere som en supplerende metode for å få ulike synsvinkler på en problemstilling (Johannessen et al., 2021, s. 83). Jeg observerte i 20- 30 minutter over fire dager, både inne og ute i barnehagen.

3.5 Intervju

Et intervju er et møte mellom intervjuer og informant. Det kan være en hensiktsmessig metode for å få utfyllende beskrivelser av informantens oppfatninger, meninger og refleksjoner knyttet til et tema (Johannessen et al., 2021, s. 106). For at intervjuet skal bli vellykket må intervjueren stille godt forberedt. Intervjueren må vite litt om den personen den

skal intervju og være tydelig på hva som er målet med intervjuet. Det er nødvendig for å kunne stille gode spørsmål, få en god flyt i intervjuet og mestre å ta vurderinger på når det er behov for å gå i dybden (Thagaard, 2009, sitert i Dalland, 2021, s. 82).

Jeg gjennomførte et kvalitativt, semistrukturert intervju hvor jeg hadde utarbeidet en intervjuguide på forhånd. Dalland (2021, s. 83) viser til at en nybegynner kan dra nytte av å utarbeide en intervjuguide med spørsmål knyttet til de ulike temaene som skal undersøkes, men oppfordrer forskeren til å stille spørsmålene så fritt som mulig underveis. I et semistrukturert intervju er spørsmålene åpne og det er ikke fastlagte svaralternativer (Johannessen et al., 2021, s. 108). I tråd med Bergsland og Jægers (2022, s. 32) teori om forberedelse av intervjuundersøkelsen stilte jeg meg noen spørsmål i forkant av intervjuet; hva skal jeg spørre om? Hvorfor skal jeg spørre om det? Hvordan skal spørsmålene stilles? På bakgrunn av lang fartstid i barnehagen og mye erfaring følte jeg at jeg var veldig klar på hva jeg ønsket å få svar på under intervjuet. Kunnskap om det man skal spørre om er avgjørende for å kunne stille gode spørsmål, noe jeg føler at jeg hadde (Bergsland & Jæger, 2022, s. 32).

For å få en driv over samtalen med informant kan det være hensiktsmessig å stille spørsmål som man vet at informant kan svare på uten særlig betenkningsstid (Dalland, 2021, s. 88). Jeg startet derfor intervjuet med innledende spørsmål som omhandlet informantens bakgrunn. Det ledet til at resten av intervjuet fløt naturlig og jeg fikk gode muligheter til å stille oppfølgingsspørsmål underveis som ikke var planlagt på forhånd. Dette resulterte i at jeg fikk et fylldig datamateriale ut av intervjuet.

3.6 Dataanalyse

En del av samfunnsforskningen er å tolke datamateriale som er samlet inn (Johannessen et al., 2021, s. 24). Det vil si at data fra observasjonene og intervjuet må tolkes og analyseres. Thagaard (2018, sitert i Bergsland & Jæger, 2022, s. 45) viser til at tolkning og analyse er to sider av samme sak fordi vi under en beskrivelsen av en hendelse tillegger det en mening. Men det er et skille på analyse som skjer mens hendelsen pågår og den analysen som gjøres i etterkant av datainnsamlingen. Den analysen som gjøres i etterkant skal forskeren drøfte i lys av teori (Bergsland & Jæger, 2022, s. 45). Å analysere kvalitative data vil si at teksten må bearbeides (Johannessen et al., 2021, s. 24). Før jeg kunne starte en analyse av innsamlede data valgte jeg å dele datamaterialet i ulike kategorier som ville kunne svare på problemstillingen. Da jeg delte opp i kategorier tok jeg utgangspunkt i nøkkelordene jeg

ønsket å rette fokuset mot i oppgaven; lek, lekemiljø, voksenrollen, relasjonskompetanse og forutsetninger og rammefaktorer. Dette gjorde det enklere å plukke vekk det datamateriale som ble overflødig.

3.7 Metodekritikk

Da jeg samlet inn data måtte jeg stille meg spørsmålet om datamaterialets validitet. For å øke graden av validitet valgte jeg å samle data gjennom to ulike metoder, intervju og observasjon. Graden av samsvar mellom disse undersøkelsene økte datamaterialets validitet. Jeg viser til metodekapittelet hvor jeg beskriver mitt forhold til informanten. Siden jeg har et kollegialt forhold til informanten visste jeg at informanten har lang erfaring og vid kunnskap knyttet til tema for oppgaven. Og fordi jeg kjenner til informanten fra før følte jeg at jeg hadde et godt utgangspunkt for å kunne vurdere i hvilken grad svarene samsvarte med praksisen som utføres. Spørsmålenes og svarenes validitet kan i noen tilfeller vurderes ved bruk av sunn fornuft (Johannessen et al., 2021, s. 44).

Hawthorne- effekten peker ut en feilkilde i forskning; at det å bli observert og vurdert i seg selv leder til en endring i atferd. I senere tid viser undersøkelser at Hawthorne- effekten ikke er basert på et solid grunnlag og det finnes analyser som hevder at det kan stilles spørsmål til om den i det heletatt er eksisterende (Svartdal, 2021). Etter å ha lest om Hawthorn- effekten tenker jeg at det er en fordel å gjennomføre observasjonen og intervjuet på et sted hvor jeg har noe kjennskap til personalets holdninger og praksis fra før og dermed kan vurdere om det oppstår en form for feilkilde i forskningen med observasjon og intervju som metode. Samtidig viser Dalland (2021, s. 109) til at observatøren i seg selv er en feilkilde fordi egne erfaringer kan «farge» inntrykkene våre. Derfor er det viktig å kun registrere det man ser og hører før man tolker inntrykkene, noe jeg valgte å gjøre.

3.8 Etikk

I forskningsprosessen er det viktig å være klar over hvilket etisk ansvar man har som forsker. Bergsland og Jæger (2022, s. 47) viser til tre hovedprinsipper. Det første er informert samtykke. I forkant av observasjon og intervjuet utarbeidet jeg et samtykkeskjema som ble sendt til informanten som presenterte overordnet mål for forskningen og spesifiserte at deltakelse er frivillig og at informanten når som helst kan velge å trekke seg. Det andre

hovedprinsippet er konfidensialitet. Det betyr at alt er anonymisert slik at deltakernes identitet ikke skal kunne avsløres. Og det siste hovedprinsippet er konsekvenser. Forskeren må vurdere hvilke konsekvenser det kan medføre for forskningsdeltakerne å delta i forskningsprosjektet (Bergsland & Jæger, 2022, s. 49). Jeg hadde ikke behov for å behandle personopplysninger i dette prosjektet og måtte derfor heller ikke søke NSD. Jeg benyttet meg av notater under intervju og observasjoner, ikke opptak i form av video eller lyd.

4 Presentasjon av funn

Basert på observasjonene og intervjuet jeg gjennomførte har jeg gjort noen funn som jeg presenterer i dette kapitlet. Jeg starter med å beskrive uteområdet i barnehagen kort for å gi leseren et imaginert bilde av stedet. Deretter presenterer jeg observasjonene, intervjuet og til slutt presenterer jeg funnene som jeg har delt inn i kategoriene lek, lekemiljø, relasjonskompetanse og forutsetninger og rammefaktorer.

4.1 Uteområdet

Barnehagen har et stort uteområde som grenser til et skogsholt som barnehagen bruker mye. På fremsiden av barnehagen er det en fotballbinge, et stort asfaltert område til sykling på sommeren, en stor voll med tunell gjennom. På baksiden av vollen er det husker, klatrestativ og en båt. På fremsiden er det også en sandkasse, edderkopphuske, sjørøverbåt og dumphusker. På baksiden av bygget er det en stor akebakke.

4.2 Observasjon

Nedenfor presenteres observasjonene som ble gjennomført på ulike tidspunkt over 4 dager.

4.2.1 Dag 1, voksenrollen inne

Tid: 09.15- 10.10

Situasjonsbeskrivelse: Det er frokost som etter hvert avsluttes for overgang til lek og deretter overgang til organisert lek. Det er 3 ansatte til stede. Pedagogisk leder og to assistenter, som jeg har valgt å kalle V1 og V2.

Observasjon

Det er frokost på avdelingen. Barna og de ansatte er samlet rundt ett bord. De ansatte er rolige, snakker med lavmælte stemmer og legger til rette for gode samtaler rundt bordet. Frokosten avsluttes. De ansatte virrer frem og tilbake mens barna går inn i lek. Et barn strever med å lukke matboksen sin. Barnet gir tegn til å bli veldig frustrert, unrynker pannen og utbryter «Ååååhj», mens hun rister matboksen sin. V1 setter seg ned ved barnet. V1 veileder barnet med å få lokket på plass. Barnet smiler takknemlig, og sier takk. Et annet barn leker med duplo. Barnet utbryter «jeg får ikke til» når han

ikke får på plass klossene der han har tenkt. Pedagogisk leder setter seg på huk ved barnet, veileder og trekker seg tilbake igjen for å fortsette med oppryddingen, når hun ser at barnet mestrer å bygge videre på egenhånd. V2 går inn og ut av rommet og henter ting for å forberede stasjonsarbeid. Barna virrer rundt og ser ut til å bli påvirket av at de ansatte vandrer frem og tilbake. Tre barn setter seg ved tegnebordet. V1 setter seg ned. Dette ser ut til å skape en ro og flere barn setter seg godt til rette rundt tegnebordet. Fire barn går inn på et annet rom. Det blir etter hvert en del støy. V1 som satt ved tegnebordet reiser seg opp og går inn.

V1: «Jammen, er det lov til å sparke fotball inne da?»

Barn: «jaa, kan vi ikke det? please?» Den ansatte drar litt på det før hun går med på det. Hun hjelper til med å flytte om på inventar for å skape gulvplass. I samme rom sitter to barn bak en kommode.

Barn: «Vi vil lage en hytte, kan vi få noe å bygge med?»

V1: «Vent litt så skal jeg hente et pledd til dere». V1 går ut av rommet. Barna sitter og venter. Jeg opplever at barna blir urolige. Til slutt forlater et av barna leken. V1 kommer ikke tilbake. I naborommet sitter V1 på en stol med pleddet i hendene og snakker med V2.

V2: «Nei, skal vi bare rydde?»

V1: «Ja, vi ringer med ryddebjella».

Leken avbrytes for å ha samling. Ryddebjella ringer. Barna viser at de vet godt hva signalet fra ryddebjellen betyr. Likevel er det noe forvirring og usikkerhet rundt hva som er neste steg som gjør at noen av barna blir mer opptatt av å finne ut av det enn å bidra i ryddingen. Det deles inn i stasjonsgrupper. Tre grupper med en ansatt per gruppe. Den ansatte arbeider tett på barna, veileder og inspirerer i lekbasert læring.

4.2.2 Dag 2, voksenrollen ute

Tid: kl 12.40- 13.05

Situasjonsbeskrivelse: 11 barn og 1 ansatt er på fremsiden av bygget. 20 barn og 3 ansatte befinner seg i akebakken på baksiden av barnehagebygget, 10 barn er på skitur med en ansatt utenfor barnehagens område, mens 3 ansatte er inne til pause.

Observasjon

De ansatte er deltakende i akebakken, de veileder, passer på at ingen går der det akes

og aker sammen med barna. På fremsiden av bygget er det 11 barn og en ansatt, heretter kalt V1. 6 barn leker sammen i en snøhaug. 3 barn bak en annen snøhaug mens V1 sitter på bakken og hjelper 2 barn med å ha på ski. I mellomtiden kommer V2 til fremsiden av bygget og stopper ved inngangen til bygget. Den første som gikk inn til pause, V3, kommer ut kl 12. 45. V3 blir stående på fremsiden av bygget og samtaler med V2 ved inngangen til bygget. Barna på fremsiden av bygget forflytter seg, V1 trekker til baksiden av barnehagebygget. Det er i skrivende stund ingen barn i umiddelbar nærhet. Kl 12. 50 pågår samtalen fortsatt mellom V2 og V3. Det er fortsatt ingen barn i nærheten. Kl 12. 55 står de på samme sted og snakker. 3 barn kommer til fremsiden av bygget. V2 og V3 ser ut til å være engasjerte i samtalen og står vendt ansikt mot ansikt. Ingen av dem retter oppmerksomheten mot barna. Etter litt kommer 2 barn til fremsiden av bygget, det er nå 5 barn på fremsiden av bygget. V2 og V3 står på samme sted og snakker. Fra pause kommer V4 og V5 ut. Det er nå 4 ansatte og 5 barn på fremsiden av bygget. De 4 ansatte blir stående klynget sammen. Kl 13.00 pågår samtalen mellom V2 og V3 fremdeles, barna har forflyttet seg til rundt hjørnet av bygget. Der leker det nå 9 barn alene. Det er ingen ansatte i umiddelbar nærhet. V4 og V5 trekker til akebakken på baksiden av bygget. De blir stående på toppen av akebakken, de snakker sammen og observerer barna som aker. På fremsiden av bygget pågår samtalen mellom V2 og V3 fremdeles, klokka er 13.05. Samtalen har nå pågått i 20 minutter. Jeg avslutter observasjonen.

4.2.3 Dag 3, Voksenrollen ute

Tid: barnehagens kjernetid: 09.30- 11.00

Situasjonsbeskrivelse: Utetid i barnehagen

Observasjon

En ansatt går ut når de fem første barna er ferdig påkledde. En etter en sendes flere barn ut. Det er nå 15 barn ute, fortsatt kun 1 ansatt. Barna løper i alle retninger. Den ansatte tar frem mobilen og veksler mellom å se ned på noe jeg antar er en barneliste, og peketeller antall barn. En annen ansatt kommer ut. Etter litt kommer det flere barn og ansatte ut. Tre storbarnsavdelinger er nå sammen ute. Alle tre avdelingene mangler 1 ansatt; de pedagogiske lederne som sitter inne på pedagogisk ledermøte.

Det er totalt 49 barn på 6 voksne ute. De ansatte sprer seg. To blir stående å observere på toppen av akebakken på baksiden av bygget, en går rundt på fremsiden av bygget. En ansatt hjelper barna med å ta på og av ski. Et barn kommer til en ansatt og sier at hun har tisset seg ut. Den ansatte tar barnets hånd og roper til en annen ansatt at de må inn å skifte. Den ansatte blir borte i 15 minutter før hun kommer ut igjen med barnet som har fått på tørre klær.. Deretter er det avdelingsmøter. Gjennom hele kjernetiden mangler det 3 ansatte, i tillegg skal det avløses pauser for de ansatte som er ute sammen med barna og 49 barn på 6 ansatte blir til 49 barn på 5 ansatte. Avdelingene bytter på å passe hverandres barn ute gjennom hele kjernetiden. Jeg avslutter observasjonen ved første pauseavvikling.

4.2.4 Dag 4, Voksenrollen ute

Tidspunkt: 10.00- 10. 30

Situasjonsbeskrivelse: Det er utetid i barnehagen. 5 barn leker sammen på en haug.

Observasjon

Barna leker sammen på haugen. Det er ingen høye stemmer, bare blikk og små kommentarer rettet mot et enkelt barn. Et barn sier «Du kan ikke være med, du skjønner ikke leken». De andre barna leker videre, mens barnet som fikk kommentaren senker hodet og løper ned fra haugen. På avstand står det to ansatte og snakker sammen mens de observerer barna som «leker så fint».

4.2.5 Dag 4, Voksenrollen inne

Tidspunkt: 08.45- 09.30

Situasjonsbeskrivelse: Det er meldt inn sykefravær blant personalet. Leken inne avbrytes for å gå ut.

Observasjon

Det tikker inn en teams melding fra styreren i barnehagen til pedagogisk leder. «Tre ansatte har meldt inn sykefravær. Hvordan dagen løses må avklares på morgenmøtet kl 09.00» sier pedagogisk leder. En ansatt fra hver avdeling møtes og drøfter løsninger. Pedagogisk leder kommer tilbake til avdelingen og sier at plantid til pedagogiske ledere utgår. Alle avdelinger må kle på barna og gå ut for å hjelpe hverandre. Pedagogisk leder ytrer at antall timer plantid er på minus 16 timer grunnet høyt

sykefravær i personalgruppen. En ansatt legger straks frem dresser, lue og votter på gulvet i garderoben. De avbryter barnas lek med å klappe i hendene og rope «ryddetid». Et barn legger seg ned på gulvet og skriker «Jeg vil ikke uuuuuut». Barnet som var fordypet i en lek ytrer stor frustrasjon over å måtte gå ut. En ansatt tar barnet og løfter han opp på beina. Ansatt: «Nå må du komme! Alle skal ut». Den ansatte løfter barnet opp igjen. Beina er som gele og barnet kaster seg hylende ned på gulvet igjen. Barnet blir til slutt motvillig med bort til dressen sin. Den ansatte går og hjelper noen andre barn med påkledning før hun kommer tilbake til barnet som ikke ville ut. «Nå har du fått mange beskjeder! Nå må du begynne å kle på deg» sier en av de ansatte. Barnet ligger flatt oppå dressen sin og ruller frem og tilbake mens han roper «Jeg vil være inne». Barnet får hjelp med klærne. Barnet henger med hodet, mens han til slutt gir etter og lar seg bli kledd på.

4.3 Intervju

4.3.1 Intensjonen bak utetid i barnehagen

Informanten forteller at den pedagogiske intensjonen bak utetiden i barnehagen er at barna skal få bruke kroppen sin, energien sin, fantasien og lekeevnen sin og utvikle seg sammen med andre barn. De skal få aldersadekvate utfordringer legger informanten til. Videre forteller informanten at det legges vekt på å dra nytte av de ressursene de har tilgjengelig utenfor døren. Nærmiljøet består av skog, fjell, fiskevann, dyr og dyreliv. Det påpekes at dette er ressurser det er gratis å bruke. Informanten forteller at de pedagogiske planene også er årstidsbetinget. I den kaldeste og mørkeste tiden av året planlegges det for mer innetid. Da vektlegges bordaktiviteter og forming i større grad. Naturfaglige pedagogiske planer legges til vår, sommer og høst når været tillater utetid over en lengre tid av gangen. Informanten understreker at de alltid tar en liten tur ut uansett vær og vind for å få frisk luft og forsøker og dele dagen halvt om halvt så lenge det ikke er veldig kaldt. Informanten har en oppfatning av at barna leker forskjellige leker inne og ute, og hevder at det ligger en større ro over barns lek ute.

4.3.2 Lek

Informanten hevder at leken i større grad er styrt når de er inne fordi at rommene er så begrensede og det er mange barn på relativt små rom. «*Barn er barn og trenger større plass*» (sitat informant). Informanten påpeker at det er viktig å lese barnas behov. Dersom de starter dagen ute ønsker barna gjerne å gå inn på ettermiddagen og faller da mer til ro enn om de er inne fra morgenen. Dersom barn er høylytte og har mye energi har informanten erfaringer med at det er bedre å gå ut. Informanten understreker at barn har behov for å få bruke kroppen sin og at det er personalets jobb å følge deres tempo. Ergo må det legges til rette for at de som trenger å gå ut får gå ut. Jeg stilte spørsmål om hvordan personalet stiller seg til vilter boltrelek inne. Informanten hevder at det er svært personavhengig og dagsavhengig i forhold til hvor mye lyd personalet håndterer. Men samtidig påpekes det at det må aksepteres. En løsning kan være å dele i mindre grupper. Boltrelek må aksepteres og kan imøtekommes ved å ta med en gruppe i gymsalen, eller ut.

Jeg spurte informanten hvordan de imøtekommer barns rett til medvirkning dersom barn ikke ønsker å gå ut når det er bestemt. Informanten hevder at de forsøker å motivere de til å få lyst ved å fremsnakke det de skal gjøre ute for å gjøre at de selv finner en motivasjon i at det blir gøy. Informanten legger til at de ikke har bemanning nok til å være inne med de som aldri vil ut. Vi må legge til rette for at det skal bli en god økt. Eventuelt la de besøke en småbarnsavdeling som er inne, men det skjer nesten aldri sier informanten.

4.3.3 Lekemiljø

Det kommer frem i intervjuet at høyt støynivå og høyt energinivå krever mer organisering inne på grunn av rommenes utforming. Informanten hevder at lek i naturen er friere og en mer harmonisk lek enn leken de ser i barnehagen. Det er forskjell på å være ute på barnehagens område og på tur. Informanten sier at egne erfaringer er at personalet gjerne er mer deltakende i barns undring og utforsking enn i barnehagen hvor de lett blir observatører. Informantens teori er at når personalet er i bevegelse, og opplever nye ting sammen med barna gjør det noe med relasjonene og samspillet mellom barna og de ansatte. Mens i barnehagen ser de en mer avslappende «*pauseholdning*» utenfor døra. Informanten hevder at det er forskjell på leken mellom barna i barnehagen og mellom barna når de er i skogen. Der leker de med naturmaterialer og de finner til stadighet nye materialer å ta i bruk i leken. Her er det rom for å være kreative i større grad, de kjeder seg ikke og leken flyter på en mye bedre måte der.

4.3.4 Voksenrollen i utetiden

Informanten forteller at det er veldig personavhengig hvilken rolle de ansatte tar i utetiden. Mange er lekne og engasjerer seg i barnas lek. Men på den andre siden oppleves det som at det er en mer avslappet holdning i utetiden. Barna sprer seg over et større område og de ansatte blir i større grad observatører som står på avstand og griper inn ved behov, mer enn at de er deltakende. Informanten opplever at «leken leker seg selv» når de er ute. Siden leken ofte er organisert av de ansatte inne, så er det friere ute og det forlanges ikke så mye av oss. Videre påpeker informanten at det er godt for de ansatte å komme ut, og at det ikke behøver å skje noe hele tiden. Det kan være nok å sitte på husken, side om side med et barn.

«Vi voksne puster litt og slapper litt av når vi kommer ut, som en slags pause på en måte» (sitat informant)

Videre forteller informanten at det er i utetiden i barnehagen at det avvikles pauser og gjennomføres møter. Informanten forklarer at det er lettere å være ute når bemanningen går under norm. På spørsmålet om hvorfor det er enklere å være ute når bemanningen er under norm svarer informanten at det er helt nødvendig å være ute da. «Leken leker seg selv» ute, mens inne kreves det tilrettelegging og organisering på en helt annen måte. Informanten legger til at det stilles flere og flere krav til administrerende oppgaver som ligger til grunn for økt møtevirksomhet i dag, hvor deler av personalet ofte blir borte store deler av dagen.

4.3.5 Relasjonskompetanse

Informanten påpeker at personale har et viktig ansvar når det gjelder barns relasjonskompetanse. Dersom de ser barn som vandrer rundt ute og ikke kommer inn i lek så skal personalet hjelpe og støtte barnet.

En måte å støtte barnet på kan være å bli med barnet for å spørre «Kan jeg bli med i deres lek?». På den måten kan vi hjelpe barnet å komme inn i lek med andre. Det er vårt ansvar å veilede barnet inn i leken og når vi ser at det går greit kan vi trekke oss ut av leken. Det er fint å være på mindre avgrensede områder til tider, det er desto viktigere når det er få ansatte ute (sitat informant).

Jeg stilte informanten et spørsmål om hvordan de fanger opp de sårbare barna som har behov for ekstra støtte når de er ute i barnehagen. Informanten sukker og forteller at det oppleves

utfordrende å dekke behovet til hvert enkelt barn 100% når man samtidig veldig ofte er underbemannet i løpet av dagen.

Det er et dilemma å dekke dette behovet 100% samtidig som det skal avvikles møter og pauser. Når et barn som har en dårlig dag eller føler at det ikke har noen å leke med blir hengende på en voksen, blir man veldig opptatt av det barnet for å hjelpe det inn i lek. Da kan det skje det at vi må hente noen tilbake fra pause fordi ett barn tar opp en voksen alene. Vi kan også spørre om hjelp fra småbarnsavdelingene, men det skjer nesten aldri (Sitat informant).

4.3.6 Forutsetninger og rammefaktorer

Informanten påpeker at det stilles flere og flere krav til administrative oppgaver i dag, hvilket leder pedagogene vekk i fra det direkte arbeidet med barna i større grad enn tidligere.

Personalet er sjeldent innenfor bemanningsnormen i løpet av barnehagedagen. Det gjør at barnehagen, med de rammefaktorene i dag, er helt avhengig av å bruke mye tid ute for at avdelingene skal kunne hjelpe hverandre med å få dagene til å gå rundt.

5 Drøfting av funn i lys av teori

I denne delen skal jeg se på funnene fra intervjuet og observasjonene, og drøfte de i lys av teorien. Jeg finner det hensiktsmessig å drøfte dette i helhet fordi både lek, lekemiljø, voksenrollen i utetiden, relasjonskompetanse og forutsetninger og rammefaktorer må sees i sammenheng.

5.1 Drøfting

Barns lek fremsto som friere ute enn inne i observasjonene, noe som også samsvarer med informantens syn på lek i barnehagen. Inne var det mer styrt lek og organisert med inndeling i satte grupper. Ut fra observasjonene ser jeg at leken inne er godt forankret i pedagogiske planer, mens uteleken i større grad bærer preg av at planlagte pedagogiske aktiviteter ligger igjen inne. Informanten viste til opplevelsen av at «leken leker seg selv» når barna er ute, at det ofte er organisert lek inne og at det derfor er friere ute. At den pedagogiske planleggingen i større grad blir satt til side når barna er ute, strider imot det Rune Storli (2018, s. 358) påpeker ved at utetid ikke betyr at det pedagogiske arbeidet skal avbrytes. Ut fra mine funn tolker jeg at den pedagogiske intensjonen som ligger til grunn for barns utetid, når det gjelder leken, er at barna får utforske, utfolde seg og utvikle motoriske ferdigheter, samtidig som frisk luft og natur har helsebringende effekter på barn, både fysisk og psykisk. Men jeg sitter fremdeles igjen med et spørsmål om hvor vidt det kan konkluderes med at det er psykisk helsebringende for de barna som av ulike grunner strever med å komme inn i leken.

Ute sprer barna seg og de som trenger støtte og veiledning for å komme inn i lek faller lett under radaren, noe som kan være avgjørende for dem. I observasjonen i utetiden så jeg hvordan et barn ble ekskludert fra leken. På avstand stod de ansatte og observerte, men ingen fanget opp barnet som fikk små kommentarer og blikk fra andre barn. En annen observasjon i utetiden viser også at barna leker utenfor de ansattes synsfelt over lengre tid. Storli (2018 s. 361) påpeker at dersom man benytter seg av et stort område, må det sørges for at det er personale der det er barn og at de er tilgjengelige for barna slik at de kan oppleve trygghet og tørre å utfolde seg. Ut fra observasjonen er det tydelig at de ansatte ikke var tilgjengelige og dette skapte i denne situasjonen en uheldig opplevelse for barnet. Dersom dette skjer over tid mener jeg at det kan lede til at små kommentarer og blikk i verstefall kan utvikle seg til å bli utestenging og/eller mobbing av barna som ikke har verktøyene til å håndtere situasjoner som dette uten støtte fra en voksen.

Situasjonen som nevnt ovenfor, hvor de ansatte ble passive observatører, viser ikke helheten i observasjonene. Jeg opplevde voksenrollen i utetiden todelt. Selv om noen ble passive observatører, var andre svært engasjerte i barns lek. Moen (2012, s. 33) hevder at barn lærer av erfaringer og inntrykk uansett hva de ansattes intensjon er. Voksne som gir seg hen i barns initiativ til lek formidler til barna at deres uttrykk er betydningsfulle, barna får erfaring med å kunne påvirke sine omgivelser og lærer i samspill med noen som er mer kompetent enn barnet selv, slik Vygotskij viser til i teorien om den nærmeste utviklingssonen (Moen, 2012, s. 33). Men hvorfor er det sånn at noen blir passive observatører, mens andre er aktive i lek med barna? Det burde være et mål at det ikke er «personavhengig» om barns uttrykk for lek blir imøtekommet. Mine tanker er at personalet i barnehagen har god kunnskap og gode verdier og holdninger til lek, men at flere kan dra nytte av å tilegne seg konkrete ideer til å få kunnskapen ut i praksis.

De barna som ikke leker med andre barn får heller ikke erfaring med å danne relasjoner eller utvikle sosial kompetanse i samspill med andre barn, noe som er sett å være av stor betydning for barns utvikling av selvfølelse i følge Öhman (2012, s. 194). Informanten opplever det utfordrende å dekke det enkelte barns behov i utetiden, noe som skaper bekymring hos meg. Voksenrollen er avgjørende for barns trygghet. Når de ansatte ser det slik at det er i utetiden de har anledning til å snakke sammen, er det kanskje sånn at de ikke finner rom til å være en like aktiv voksen i barns utelek. Samtidig ser jeg gjennom observasjonene at de ikke har samme mulighet til å snakke sammen inne, slik informanten også gir uttrykk for. Pape (2001, sitert i Öhman, 2012, s. 244) viser til at personalet med fordel kan la barna være i fred når de er i god lek, men de må være aktive observatører. Derfor mener jeg at de må være tilgjengelige og til stede der barna er, nok til å fange opp lekens uheldige samspillsmønstre slik Moen (2012, s. 31- 33) påpeker at de skal gjøre. Personalets oppmerksomhet må rettes utover, mot barna, for å kunne støtte de i lek og hjelpe barn med å knytte relasjoner til andre barn (Öhman, 2012, s. 15).

Inne viste observasjonene at personalet var tettere på og evnet å fange opp barnas signaler og behov for veiledning i større grad. Det kom tydelig frem hvilken effekt personalets rolle kan ha for utvikling av barns lek ved at en ansatt setter seg ned der barnet er, veileder slik at barnet opplever mestring, som igjen gir barnet motivasjon til å fortsette. Men det viser også hvordan fraværende ansatte kan lede til at en lek dør ut. Dette kom tydelig frem i

observasjonen av barna som ønsket å bygge hytte, hvor den ansatte aldri kom tilbake med pleddene det skulle bygges hytte av. Den inspirasjonen barna fikk til å bygge hytte fikk ikke støtte eller berikelse fra den ansatte slik Öhman (2012, s. 191) påpeker at er nødvendig at barn får fra en ansatt for at leken skal videreutvikles og ikke dø ut. Leken skal ikke forstyrres unødvendig ifølge Öhman, men barna skal alltid føle seg trygge på at det er noen der som både ser, hører, passer på og griper inn når behovet for støtte, veiledning og inspirasjon for berikelse av leken er der. Inspirasjon og trygghet fra en voksen er helt avgjørende for barns lek og videreutvikling av leken (Öhman, 2012, s. 191).

Barn har behov for å få tid til å videreutvikle leken, men hvilken type lek blir ansett som «fin og sømmelig» lek, og hva slags type lek fører til at personalet leder de bort i fra det de holder på med for å sende de ut? Informantens oppfatning av det er at det er veldig personavhengig hva de godtar av såkalt boltrelek inne, noe som samsvarer med Öhmans (2012, s. 240- 242) teori om at det gjerne handles ut fra personales egne holdninger og normer i forhold til ro og orden. Dette kom til syne gjennom observasjonen inne da en ansatt valgte å legge til rette for fotballsparking innendørs. Den ansattes betenkningstid og nølende «ja» fikk meg til å tenke at en annen ansatt muligens ville svart «det gjør vi ikke inne». Boltreleken er sett å være viktig for den sosiale utviklingen, men for de barna som ikke forstår lekens spilleregler og ikke evner å lese andres signaler, som Öhman (2012, s. 206) viser til, er det avgjørende at personalet er tett på barna og evner å gå inn og veilede de i boltreleken. I intervjuet sier informanten at boltreleken som oftest blir tatt med ut, men at det samtidig må være aksept for den type lek. Informanten viser til at en løsning kan være å dele barnegruppen i mindre grupper og eventuelt benytte et egnet rom. Det kommer til syne at informantens holdninger samsvarer med Öhmans (2012, s. 15) teori om at barnehagelæreren har et ansvar for å legge til rette for gode lekemiljøer og å støtte barn i leken.

Jeg ser en vesentlig forskjell på innetid og utetid når det gjelder organisering og fordeling av personalet gjennom observasjonene. Personalet er fordelt og har ansvar for hver sin barnegruppe inne. Informanten påpeker at det er nødvendig å organisere mer inne på grunn av rommenes utforming og legger til at det er mange barn på relativt små rom. Gjennom observasjonen så jeg at personalet oppnådde god kontakt med barna, det ble utviklet gode samtaler og personalet evnet å fange opp barnas uttrykk. Personalet opptrådte som barnas «støttende stillas», noe som kom til syne da et barn trengte veiledning for å få en duplokloss på plass og under observasjonen hvor et barn blir frustrert over å ikke få på plass lokket til matboksen. Her regulerte den ansatte barnets følelser, samtidig som barnet fikk veiledning før

den ansatte trakk seg tilbake igjen. Vygotskys teori om den nærmeste utviklingssone kom godt til syne i denne observasjonen også, hvor barnet opplever mestring ved hjelp av en voksen (Moen, 2012, s. 33).

Miljøet spiller en stor rolle for barns lek. Rommene inne i barnehagen er i større grad begrensende enn uterommet når det kommer til barns behov for motorisk utfoldelse. I observasjonen hvor barna ønsket å sparke fotball inne var barna prisgitt at de hadde en ansatt som evnet å ta barneperspektivet og imøtekomme deres initiativ til lek. Öhman (2012, s. 240-242) understreker viktigheten av at barnehagelæreren og personalgruppen reflekterer over når og hvorfor det blir grepet inn i leken. Fysisk og psykisk tilstedeværende voksne er sett å være av stor betydning for barns lekelyst (Röthle, 2005, s. 120). Barn trenger voksne som evner å se verden gjennom barneperspektivet og gjøre vurderinger som er til barns beste. Voksne som evner å legge til rette for et fysisk miljø som stimulerer barna er sett å være av stor betydning for å forhindre at barn kjeder seg og tar ut energien sin på en negativ måte hevder Öhman (2012, s. 2013).

Gjennom den didaktiske relasjonsmodellen viser Stai (2021) til at barn har rett til medvirkning i barnehagehverdagen, noe barnehagens samfunnsmandat også viser til at står nedfelt i FN's barnekonvensjon (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 27). Jeg mener at man til tider kan være på grensen til å gå imot barns rett til medvirkning. En observasjon som kan underbygge dette er situasjonen hvor et barn tydelig ønsket å være inne, men måtte gå ut på grunn av lav bemanning, da storbarnsavdelingene hadde behov for hjelpe hverandre. Dette ledet til at den ansatte måtte kle på barnet mot barnets vilje.

De barna som ikke mestrer å lande med aktiviteter inne får tilbud om å gå ut, sier informanten. Informanten hevder at lek i naturen er en mer harmonisk enn leken de ser i barnehagen. Dette samsvarer med Hagens (2018, s. 370) teori om at naturens varierte lekemiljø bidrar til at flere finner aktiviteter som fenger og passer den enkeltes utviklingsnivå. Men er det så harmonisk som det tilsynelatende virker? Gjennom observasjon viser funn at barn leker uten oppsyn av ansatte over flere minutter av gangen, og i en av observasjonene kommer det frem at et barn blir utestengt av andre barn som nevnt tidligere. Öhmans (2012, s. 206) teori viser til hvor viktig det er at personalet er tett på barna under lek, men både i observasjonene og i intervjuet kommer det frem at det er liten voksentetthet i utetiden og barna leker mens personalet observerer fra avstand. Den leken som fra avstand ser «fin» ut er ikke nødvendigvis det.

Som nevnt tidligere viser informanten til at det er i utetiden de ansatte har tid til å snakke sammen. Dersom bemanningen går under norm, blir det ikke prioritert tid til å avløse personalmøter. Faller personalmøtene bort mister personalgruppa rommet hvor de får tid til å reflektere og drøfte fag, noe som igjen kan påvirke personalets arbeid rettet mot barna. Den didaktiske relasjonsmodellen viser overordnede mål som en faktor i den pedagogiske planleggingen. Det er viktig at personalet har en felles forståelse for hva innholdet skal være og hva som ligger til grunn for det arbeidet som gjøres i barnehagen, med utgangspunkt i lover og forskrifter (Stai, 2021). Men hvordan kan personalet skape en felles forståelse og sikre at personalet arbeider mot et felles mål med mindre de får snakket sammen? Det er kanskje nødvendig å benytte seg av utetiden, samtidig som det kan være hensiktsmessig å ta et steg tilbake og reflektere over hvor vidt det går på bekostning av barna.

Minstekravet i bemanningsnormen er fastslått i barnehageloven, men er det egentlig tatt hensyn til barna når bemanningen er satt til et minimumskrav? Mitt inntrykk er at det i barnehagesektoren, som i de fleste andre sektorer, skal spares penger. Hvor kuttet det? Jo, i bemanning. Barnehagen innfrir barnehagenormens minstekrav om bemanning på papiret. Men så skal pedagogene, som regnes som en del av grunnbemanningen, ha plantid og møter, i tillegg til at hver avdeling skal ha avdelingsmøte, hver eneste uke. På tross av at personalet innfrir dagens minstekrav på papiret går de likevel under bemanningsnormen, flere timer, hver eneste dag.

Utetiden har kanskje blitt et slags «friminutt» hvor personalet kan få mulighet til å reflektere og drøfte ulike hendelser fra hverdagsøyeblikk sammen. Informanten uttalte at personalet sjeldent er innenfor bemanningsnormen, og at de derfor må bruke mye tid ute. Det er mulig å tenke seg til at det kan være nødvendig for personalet å få en «pause» hvor de kan senke skuldrene og hente igjen pusten i en hektisk arbeidshverdag. Personalet observerer barna og griper inn ved konflikter og irettesettelser, selv om teorien sier at dette kan være veldig uheldig dersom det er kun det som blir henvendelsene fra de ansatte (Öhman, 2012, s. 240).

I intervjuet påpekte informanten at det er store variasjoner i personalgruppen hvor engasjerte de er i barns utelek. Dette samsvarer også med observasjonen hvor jeg så noen kaste seg utfor akebakken sammen med barna, mens andre ble stående igjen som passive observatører med en «avslappet pauseholdning» som informanten kalte det. I den didaktiske relasjonsmodellen er en av faktorene for den pedagogiske planleggingen personalets forutsetninger, interesser og kunnskap (Stai, 2021). Dette får meg til å undre over om behovet for «den avslappende

pausen» påvirker hvor vidt personalet får brukt den kunnskapen de har om barns utvikling i utetiden og behovet for tilstedeværende voksne. Storli (2018, s. 358) viser til at det kan være nødvendig med en forventningsavklaring når det gjelder personalets rolle i utetiden, og poengterer at utetid ikke betyr at det pedagogiske arbeidet skal avbrytes. Som tidligere nevnt er det variasjon i hvor aktive jeg observerte at de ansatte var, både som observatører og i lek, derfor tenker jeg at personalet vil ha godt av en samtale rundt hvilke forventninger de selv har til egen rolle. På den måten mener jeg det vil bli lettere å skape en felles forståelse for det pedagogiske arbeidet i utetiden.

6 Konklusjon og avslutning

Når jeg ser på funnene mine opp mot problemstillingen min kan jeg konkludere med at den pedagogiske intensjonen bak barns utetid er at barna skal få utfordringer tilpasset alder og nivå, de skal få undre seg, utforske og lære om miljøet og omgivelsene med trygge voksne til stede som støtter, veileder og legger til rette for hvert enkelt barn. De skal få gode opplevelser med å være ute året rundt, akkurat slik rammeplan for barnehagen viser til at personalet skal legge til rette for (kunnskapsdepartementet, 2017). Men tross intensjonen som ligger bak det lar det seg ikke alltid gjennomføres slik det er tiltenkt.

Jeg opplever at utetiden er viktig for veldig mye som nevnt i teoridelen, men samtidig er det helt avgjørende for relasjonsbygging mellom voksen- barn og barn- barn å dele opp i smågrupper inne for å komme tettere på barna når bemanningsnormen er som den er. Dette er noe jeg som ferdig utdannet skal ha med meg i bakhodet ut i feltet. Det er ikke nødvendigvis slik at etterstrebelen av utetid er til det beste for alle barn når man ser at det er barn som ikke får den hjelpen og støtten de har behov for. Skal det etterstrebes å bruke så mye tid som mulig ute, skal man huske at den pedagogiske tanken bak arbeidet med barn skal bli med ut og ikke bli liggende igjen inne.

Barnehageloven viser til et minstekrav til bemanning. Et minstekrav de fleste kommuner bemanner barnehagene ut ifra, men som de færreste barnehager innfrir gjennom en hel uke. Grunnen til at barnehagene går under norm er krav som resulterer i økt møtevirksomhet og planleggingstid som tar ansatte vekk i fra avdelingene. Kravene i barnehagene vokser for å skape barnehager av høy kvalitet, men blir det barnehager av høy kvalitet når personalet som er igjen på gulvet trenger et «friminutt»? Utetidens pedagogiske intensjon kommer til sin rett først når det er bemanning nok til å være der barna er.

Litteraturliste

Barnehageloven. (2005). (Lov-1995-05-05-19). Lovdata.

<https://lovdata.no/lov/2005-06-17-64>

Bergsland, M. D. & Jæger, H. (Red). (2022). *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen* (2. utg.). Cappelen damm akademisk

Bjørndal, B., Lieberg, S., Rønning, G. S. *Didaktiske relasjonsmodell*. (<https://ndla.no/article/30911>). CC BY-SA 4.0.

Dalland, O. (2021). *Metode og oppgaveskriving*. (7. utg.). Gyldendal

Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager. (2017). Lov om barnehager (Lov- 2005- 06- 17- 64). Lovdata.

<https://lovdata.no/forskrift/2017-06-22-1049>

Gunnestad, A. (2019). *Didaktikk for barnehagelærere: En innføring*. Universitetsforlaget

Hagen, T. L. (2018) Bevegelseslek i natur og barnehagens nærmiljø. I E. B. H. Sandseter, T. L. Hagen & T. Moser (Red). *Kroppslighet i barnehagen: Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse*. (3. utg., s. 365-372). Gyldendal

Johannessen, A., Tuft, P. A. & Christoffersen, L. (2021) *Introduksjon til Samfunnsvitenskapelig metode* (6. utg.). Abstrakt forlag

Kunnskapsdepartementet (2017). *Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Udir.

<https://www.udir.no/contentassets/7c4387bb50314f33b828789ed767329e/rammeplan-for-barnehagen—bokmal-pdf.pdf>

Moen, K. (2012). *Nærmiljø og samfunn i barnehagen* (2. utg.) Universitetsforlaget

Röthle, M. (2013). Møtet med de lekende barna. I S. Haugen, G. Løkken & M. Röthle (red). *småbarnspedagogikk: Fenomenologiske og estetiske tilnærminger* (2. utg., s. 121-139). Cappelen damm akademisk

Stai, S. (2021, 27. april). Didaktisk planlegging: relasjonsmodellen. NDLA.

<https://ndla.no/article/30911>

Storli, R. (2018). Bevegelseslek i barnehagens uteområde. I E. B. H. Sandseter, T. L. Hagen & T. Moser (red). *Kroppslighet i barnehagen: Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse*. (3. utg., s. 345- 362). Gyldendal

Svartdal, F. (2021, 06. juli). Hawthorne-effekt. I *Store norske leksikon*.

<https://snl.no/Hawthorne-effekt>

Ulset, V., Vitaro, F., Brendgen, M., Bekkhus, M., Borge, A. I.H., Time spent outdoors during preschool: Links with children's cognitive and behavioral development, *Journal of Environmental Psychology, Volume 52, 2017, (69-80)*

<https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2017.05.007>

Öhman, M. (2012) *Det viktigste er å få leke*. Pedagogisk forum

Vedlegg

Intervjuguide

1. Kort om informanten
 - Hvilken utdanning har du?
 - Har du jobbet lenge i barnehage?
 - Hva kjennetegner en barnehage av høy kvalitet for deg?
2. Utetid
 - Hvilket fokus har denne barnehagen når det gjelder utetid?
 - Hva er ditt syn på utetid i barnehagen?
 - Hvor stor del av dagen tilbringer dere ute? Og hvorfor tror du at det brukes det så mye/lite tid ute?
 - Hva kan ligge til grunn for valget om å avbryte en lek inne for å gå ut?
 - Dersom barn har mye energi og er høylytte, er det da et bedre alternativ å gå ut?
 - Er vilter boltrelek akseptert inne? Hvorfor/hvorfor ikke? Hvor går evt grensen for hva som er akseptabel/ikke akseptabel boltrelek inne? Hvorfor?
 - Hva mener du er den største forskjellen på hva barn lærer ute og inne?
3. Barns medvirkning
 - Hvordan ivaretar dere barns rett til medvirkning? dersom et barn protesterer og sier at han/hun ikke vil gå ut hva gjør dere?
4. Personalets rolle
 - Hvor befinner de ansatte seg i utetiden? Kan utetiden skape rom for å «frigjøre» personale?
 - Når avløses det møter, plantid og pauser?
 - Er det enklere å være ute når bemanningen er under norm?
 - Hva blir vektlagt i utetiden? Leker barna fritt eller er det organiserte aktiviteter? I så fall hvilke? Og hvilken rolle tar de ansatte?
 - På hvilken måte tenker du at barnehagen kan sørge for å ha et godt pedagogisk tilbud gjennom hele dagen?
 - Sårbare barn trenger ekstra støtte og tilrettelegging. Hvordan sørger dere for at alle blir sett og får dekket sine behov i utetiden? Hvilke muligheter/utfordringer dette byr på?
 - Deltar personalet i barnas boltrelek ute? Hvorfor/hvorfor ikke? Evt på hvilken måte/med hvilken intensjon?

DronningMaudsMinne

HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Vil du delta i bachelorprosjektet

«Barns utetid- de ansattes friminutt»?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et bachelorprosjekt hvor formålet er å finne ut hvilken pedagogisk intensjon som ligger bak barns utetid. I dette skrivet gir jeg deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med prosjektet er å se nærmere på hva som ligger til grunn for å tilbringe store deler av barns hverdag ute. Er det planlagte aktiviteter med mål forankret i rammeplan, eller er det den frie leken som blir vektlagt? Når avløses møter, plantid og pauser? Hva skjer med voksentettheten i utetiden? Er det enklere å være ute når bemanningen er under norm? Er det enklere å være ute med en barnegruppe som har en adferd som utfordrer oss? Hvordan sikrer personalet at de ser alle, selv de sårbare barna? Ved hjelp av observasjon og intervju ønsker jeg å belyse hvilke pedagogiske intensjoner som ligger bak barns utetid.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning er ansvarlig for prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du svarer på spørsmål under et intervju. Jeg ønsker også å observere utetiden i barnehagen gjennom en uke. Foreldre kan informeres om prosjektet på forhånd, observasjonene vil ikke gå spesifikt på enkeltbarn, men situasjonen rundt dem.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke ditt samtykke fram til prosjektets slutt, uten å oppgi noen grunn.

Hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg/vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene jeg/vi har fortalt om i dette skrivet. Jeg/vi behandler opplysningene konfidensielt og alle navn anonymiseres.

Prosjektet skal avsluttes 21. 04. 23.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig
(Veileder)

Student

Christine Sivertsen
e- postadresse: csi@dmmh.no

Katharina Skramstad Henriksen
katharina_skramstad@hotmail.com

Gro Anita Kamsvåg
e- postadresse: gak@dmmh.no

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet [*sett inn tittel*]. Jeg samtykker til:

å delta i (*sett inn aktuell metode, f.eks. intervju, spørreskjema, observasjon*).

Dato:

Siden prosjektet ikke er behandlet av NSD, kan jeg/vi ikke innhente din underskrift.

Samtykket blir derfor gitt ved at du krysser av i boksen ovenfor.